

MUZSIKÁLÓ NAGYVILÁG

Király Katalin

Ének-zene

9. osztály

HATODIK, JAVÍTOTT KIADÁS

Mozaik Kiadó – Szeged, 2013

Madárka, madárka

Pálinkás butella

Parlando, elbeszélve (♯)

1. Ma - dár - ka, ma - dár - ka,
 Csá - cso - gó ma - dár - ka,
 Vidd el a le-ve-lem, vidd el a le-ve-lem,
 Szép ma - gyar ha - zám - ba!

A régi stílusú népdalok jellemző előadásmódja: **parlando** (elbeszélve) és **rubato** (szabadon).

2. Ha kérdi, ki küldte,
 Mondjad, hogy az küldte,
 Kinek bánatában, szíve fájdalmában,
 Meghasad a szíve!

Szuha (Heves m.), Kodály Zoltán

A záróhangtól (finálistól) felfelé számított harmadik fok kis terc (k3), ezért moll jellegű a dal hangsora. Jellemző hangköze: k3, N6. Szolmizálható **ré**, vagy moll jellege miatt **lá** kezdőhanggal is. Ez utóbbi esetben a nagy szext miatt a hatodik fokot **fi**-nek kell szolmizálni. (Ez a lá-sor fi-vel.)

Dór hangsor **ré-sor**

Kodály Zoltán melyik művében dolgozta fel a fenti dalt? Sorold fel a mű részeit és zenei apparátusát! Mely további népdalok csendülnek fel a feldolgozásban? Énekeld el őket!

Népdalaink csoportjai

Népdalgyűjtőink nemcsak lejegyezték a népdalokat, hanem feltételezhető keletkezési idejük, és különböző stílusjegyeik alapján egymástól elkülöníthető csoportokba is sorolták azokat.

A népdalok Bartók Béla és Kodály Zoltán kutatói munkája szerinti felosztása

I. Ütempáros dallamok

- gyermekjátékok dallamai
- népszokások, hagyományok énekei

II. Ósidőkből eredő régi stílusú népdalok

- ereszkedő, ötfokú dallamok
- siratóénekek (néhány hangon mozgó dallamok)
- zsoltár típusú dallamok
 (d - r - m fordulattal induló énekek, amelyek a dal végére ötfokúvá bővülnek)

III. Másfél évszázados új stílusú népdalok

- kupolás dallamvonalú, visszatérő szerkezetű, hétfokú népdalok

Szomorú fűzfának

Poco rubato

Szo - mo - rú fűz - fá - nak
Harminc-há - rom á - ga,
Ar - ra re - á szál - lott
Har - minc - há - rom pá - va.

2. Ki zöldbe, ki kékbe, Ki földig fehérbe,
Csak az én éldessem, Tiszta feketébe.

3. Szólitottam vóna, Szántam búsítani,
Egy ilyen éfiat, Megszomorítani.

Istensegűts (Bukovina), Kodály Zoltán

Vigné Sarkadi Ágnes:
Páva-variáció, tűzzománc

A dal moll jellegű **fríg** hangsort mutat, mivel az alapjára kis terc (k3) építhető. Jellemző hangközei: k3, k6 és k7. Így a kis hangközök miatt pontos ellentéte a dúr hangsornak. Szolmizálható **mi** kezdőhangról, azonban **lá**-val is indítható. Ez utóbbi esetben a (kis szekund) k2 lépés miatt a második hang helyén **tá**-t kell énekelni = **lá sor tá-val**.

Fríg hangsor **mi-sor**

„A néphagyomány nem töltötte be rendeltetését azzal, hogy a nép zeneéletét ellátta. Közé van az élethez, a mindnyájunk mai életéhez. Megvan benne a magja, terve egy nagy nemzeti zene-kultúrának. Ennek kifejlesztése, teljessé tétele a művelt réteg dolga. De csak a néppel való lelki egységben lesz rá ereje. Hogy nemzeté lehessünk, előbb újra meg újra néppé kell lennünk.”

Kodály Zoltán, 1937

Szemponatok	Régi stílusú magyar népdalok	Új stílusú magyar népdalok
Dallamvonal	ereszkedő	kupolás
Sorszerkezet	kvintváltó A ⁵ A _v ⁵ A A _v	visszatérő A B B _v A
Hangsor	többnyire pentaton l, d r m sz l	főleg hétfokú, esetenként pentaton dallamfordulatokkal
Szótagszám	kis szótagszámú rövid sorok	nagy szótagszámú hosszú sorok
Előadásmód	parlando (elbeszélve), rubato (szabadon)	tempo giusto (feszés ritmusban)

A reneszánsz kora (1450–1600)

Három zenélő hölgy

A kor elnevezése a francia eredetű „renaissance” szóból származik, **újjászületést** jelent. A reneszánsz szülővárosa **Firenze**, ahol a Medici család jelentős támogatást nyújtott a művészeknek és tudósoknak.

A kor felosztása:

1. **Trecento** – XIV. sz. vége: a reneszánsz nyitánya, az „ars nova” (új művészet) születése.
2. **Quattrocento** – XV. sz.: a realiztikus igényű művészet kibontakozása, a „gyűjtő évszázad”.
3. **Cinquecento** – XVI. sz.: az érett reneszánsz kora.

A XV. században először Itáliában, majd egész Európában megerősödött a polgárság. Képviselői kitartóan küzdtek azért, hogy függetlenné váljanak a feudális hatalmaktól. A megváltozott társadalmi viszonyok új művészetet követeltek. Az egyházi kötöttségek helyett az embert állították az érdeklődés középpontjába. Felfedezték az embert körülvevő természetet és a világ jelenségeit. Kiemelt eszményképpé vált a szabadon élő, gondolkodó és alkotó egyéniség. Mindebből fakad a kor jellemzője: az **emberközpontúság**, a **humanizmus**. Az ókori görög és római műveltség hatására a **harmónia** és a **szépség** megteremtésére való törekvés. Az így kialakult új, humanista világnézet, új művészetet eredményezett, amelynek minden ága kivételes tehetségekkel, mesterekkel büszkélkedett.

A képzőművészetekben: Leonardo da Vinci, Botticelli, Raffaello, Michelangelo, Brueghel, Tiziano, Tintoretto, Dürer, J. van Eyck, Memling stb.

Az irodalomban: Dante, Petrarca, Boccaccio, Shakespeare stb.

A zenében: Josquin des Prés, Orazio Vecchi, Clement Jannequin, William Byrd, Thomas Morley, John Dowland, Giovanni Pierluigi da **Palestrina**, Orlandus **Lassus** stb.

A társasági muzsikával egyre erősödött a forradalmi jelentőségű többszólamúság. **Ezért nevezzük a reneszánszt a kórusművészet aranykorának**, tehát vokális (énekes) kornak.

A 8-12 tagú kórus általában „**a cappella**” (hangszerkíséret nélkül) énekelt. Tovább él a **mise**, melynek fontos eleme a **cantus firmus** (meghatározott dallam). Minden tételben megszólal egy adott dallam – rendszerint a **tenor szólamban**. A cantus firmus gregorián vagy világi dallam (**chanson**) is lehet.

A reneszánsz kedvelt hangszerei:

orgona – portatív
csembaló – virginal
psaltérium – a citera őse
violák – hegedűfélék
különböző fuvolafajták
lant

Psaltériumon játszó muzsikus

A reneszánsz legjelentősebb zeneszerzői

Josquin des Prés (1450–1521)

A francia komponistát a zene első nagy humanistájaként emlegetik. Munkáját Franciaország és Itália zenei élete határozta meg. Mesterien komponálta meg új **miséit** és **motettáit**, melyek bonyolult szerkesztése a kifejezőerőt szolgálta. Világi kompozíciói francia szövegű, könnyedén énekelhető **chansonok**. Vokális műveinek legfőbb jellemzője a **zene és a szöveg harmóniája**, szoros kapcsolata. Josquin zenei nagyságát **pedagógiai munkája** is jelzi. A reneszánsz meghatározó egyéniségéként Palestrina és Lassus művészetét készítette elő.

Évszakköszöntő

Rossa Ernő

Josquin des Prés

Üd - vöz - lünk té - ged tar - ka nyár

Üd - vöz - lünk té - ged, tar - ka

züm - mög - ve szök - ken száz bo - gár, a

nyár, züm - mög - ve szök - ken száz bo -

cser - mely csepp - je tánc - ra kél, oly

gár, a cser - mely csepp - je tánc - ra

ál - dón su - gá - roz rá a fény.

kél, oly ál - dón su - gá - roz a fény. (részlet)

Eredeti latin szövege: Ave vera virginitas, immaculata castitas,
cujus purificatio.
Nostra fuit purgatio.
O, mater Dei. Memento mei! Amen.

A XVI. századi magyar hangszeres zene

A század elejétől a hangszerek eljutottak egy olyan technikailag fejlett fokra, hogy önálló megszólaltatásuk valóra vált. A kor leghasználatosabb hangszere a **lant** és a **virginál**.

Virginál: a zongora XVI. századi előde, billentyűs pengető hangszer. Alakját tekintve téglaidomú (a virga jelentése: vessző).

Ezek a hangszerek olyan kifejezési lehetőségeket nyújtottak, amelyekre az emberi hang nem képes (hatalmas hangterjedelem, fürgé futamok és akkordfelbontások, disszonanciák, stb.). A kor kedvelt hangszerének, a lantnak az egyik legnagyobb világhírű virtuóza és zeneszerzője: **Bakfark Bálint**.

Bakfark Bálint (1507, Brassó – 1576, Padova)

Bakfark lantműveinek két jelentős gyűjteménye jelent meg:

1553 (Lyon) – „INTABULATURA”

1565 (Krakkó) – „HARMONIARUM MUSICARUM”

Bakfark Bálint kortársai a művészt „Új Orfeusz”-ként emlegetik.

Részlet az *Intabulatura* címlapjáról

Bakfark Bálint Brassóban és Budán nevelkedett, majd Szapolyai János erdélyi vajda udvarában kezdte munkáját. Európa országait bejárva kapott szerződést II. Zsigmond lengyel királytól. 1568-ban költözött vissza hazájába, János Zsigmond fejedelem gyulafehérvári udvarába. Utolsó útja Padovába vezetett, ahol 1576-ban elragadta a pestisjárvány.

Műveinek műfajonkénti csoportjai: **I.** önálló lantkompozíciók – fantáziák; **II.** chansonok, madrigálok és motetták átírtai; **III.** dal- és táncfeldolgozások.

Fantázia: futamokkal, díszítésekkel gazdagított dallam (ricercarenak is szokták nevezni). Általában töbttémás, imitációs jellegű. Tartalmilag és formailag kötetlen műfaj.

Bakfark Bálint „Fantázia lantra” című műve tíz közül a negyedik:

f-moll Fantázia

Az I. Fantázia iniciáléja,
Párizs 1564

(részlet)

A magyar táncmuzsika

Korabeli hazai feljegyzések nem maradtak ránk, ezért csak a külföldi – olasz, lengyel, német – kiadványokra és kéziratokra támaszkodhatunk.

Gyakran találkozunk „ungaresca”, „Ungarischer Tanz”, „Hayduczky” címszó alatt eredeti magyar tánczenével. Ezek feltehetően a külföldön tanuló magyar diákok vagy az állatsordákat Olaszországba hajtó hajdúk révén kerültek határainkon túlra. Így válhattak népszerűekké. Az idegen gyűjtemények a táncdarabok mellett több népi eredetű **laudát** (dicséretet) és **frottolát** (paraszti dallamot) tartalmaznak.

A korabeli táncok általában páros táncok voltak, illetve párosával kapcsolódtak egymáshoz. Egy páros ütemű táncot (4/4) mindig páratlan ütemű (3/4) tánc követett.

A XVI. század magyar táncainak csoportjai:

- eredeti, népiesen egyszerű tánc – hajdútánc;
- bonyolultabb, stilizált (művészi igénnyel kidolgozott) táncmuzsika.

A korabeli táncok ritmikájának jellegzetessége a „**kanásztánc-ritmus**”: a pergő nyolcadok után megnyugvást hozó negyedhang értékek vagy az ezeket helyettesítő szünetek következnek.

Élénken erdélyi hajdútánc

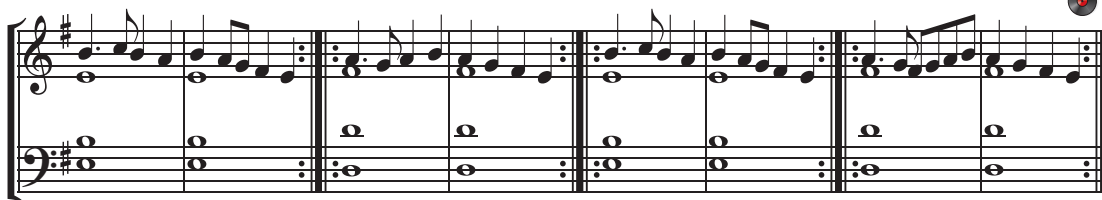

Nosza, haj-dú, fűr - ge var - jú, Járjunk egy szép tán - cot,
Nem vagy fattyú, sem rossz hattyú, kiálts rá egy hop - pot!
Szájad mondjon, lá - bad jár - jon, egy kato - na - tán - cot,
Szájad mondjon, lá - bad jár - jon, egy kato - na - tán - cot.

Izso Miklós:
Táncoló hajdú

Ez a dallam az 1700-as évek után került be a magyar daloskönyvek – *Bocskor, Káldy* – anyagába. **Elemezd az erdélyi hajdútáncot dallamilag!**

(W. Heckel – részlet)

Énekeljük el a J. Paix tabulatúrás könyvéből (1583) ismert „Ungaresca” dallamot: „Édes rózsám, szívem kedvese” szöveggel! Ki dolgozta fel vegyeskarra?

A bécsi klasszikusok kora – XVIII. század

Az egeri bazilikát Hild József építette 1831–1836 között.

A homlokzaton álló szobrokat (Hit, Remény, Szeretet) a velencei Marco Casagrande faragta

A kor elnevezése a latin „classis” szóból származik. Jelentése osztály, az első, a legjobb osztályba tartozó, a kiváló. (Ide vezethető vissza a mindennapi szóhasználatunk: klassz.)

A művészetekben is az örök érvényű tökéletes formát és tartalmat jelöli.

A kor történelmi előzménye a **francia forradalom**, amely megdöntötte a feudális nemesség hatalmát. Az új társadalmi réteg, a **polgárság** megváltozott igényekkel állt elő. A XVIII. századi felvilágosodás szellemi mozgalma az **ész** és az **értelem** érvényességét hirdette. Az emberek érdeklődése az antik világ felé fordult, a különböző művészeti ágakban megjelentek az **ókori ideálok**.

Az **építészetben** a magas lépcsősort antik oszlopok díszítik. Az oromzatot a háromszög alakú, domborművekkel ékesített tympanon alkotja (Péchy Mihály, Hild József, Pollack Mihály). Bonaparte Napóleon a császárság megalapítása után a győzelem jeleként diadalíveket emeltetett, mint a hajdani cézároknak.

A **szobrászatban** mitológiai témák megjelenítése a jellemző nyugodt és harmonikus arányokkal (Ferenczy István).

A **festészetben** a történelmi hősök kerültek előtérbe. A barokk mozgalmasságát a mértékletesség váltotta fel, szerkezetileg az egyszerűsége törekedtek, a színek másodlagossá váltak.

Az **irodalomban** is elsődleges az ókori görög szépségideál megvalósítása. Johann Wolfgang von Goethe és Friedrich von Schiller közös szellemisége utat mutat a kiművelt ember, a szellem és a természet, az érzelem és az értelem összhangjának megteremtéséhez.

„Klasszicizmus = a legkevesebb eszközzel a legtöbbet mondani.”

Claude Achille Debussy

A felvilágosodás és a polgári forradalom zenéje

Bach halálától (1750) – Beethoven haláláig (1827)

A XVIII. század gazdasági, társadalmi és művészeti fejlődésének útja – Németalföld, Anglia, Franciaország, Velence – fokozatosan Európa belsejébe vezet. Így került a zenei élet központja Bécsbe, ahol a három nagy mester Joseph **Haydn**, Wolfgang Amadeus **Mozart** és Ludwig von **Beethoven** élt és alkotott. Haydn 38, Mozart 14 éves, amikor Beethoven megszületik.

Haydn a **teremtő** és alkotó, Mozart a **továbbfejlesztő** és betetőző, Beethoven az újító, **előremutató**. Láthatjuk, hogy korkülönbségükből adódóan mindannyian más utat járnak, azonban munkájuk révén egységet alkotnak, és közösen képviselnek egy nagy zenetörténeti korszakot,

a **bécsi klasszikusok korát**.

A három zeneszerző művészetét a felvilágosult polgári humanizmus határozta meg, amelyek köszönhetően váltak egyetemessé.

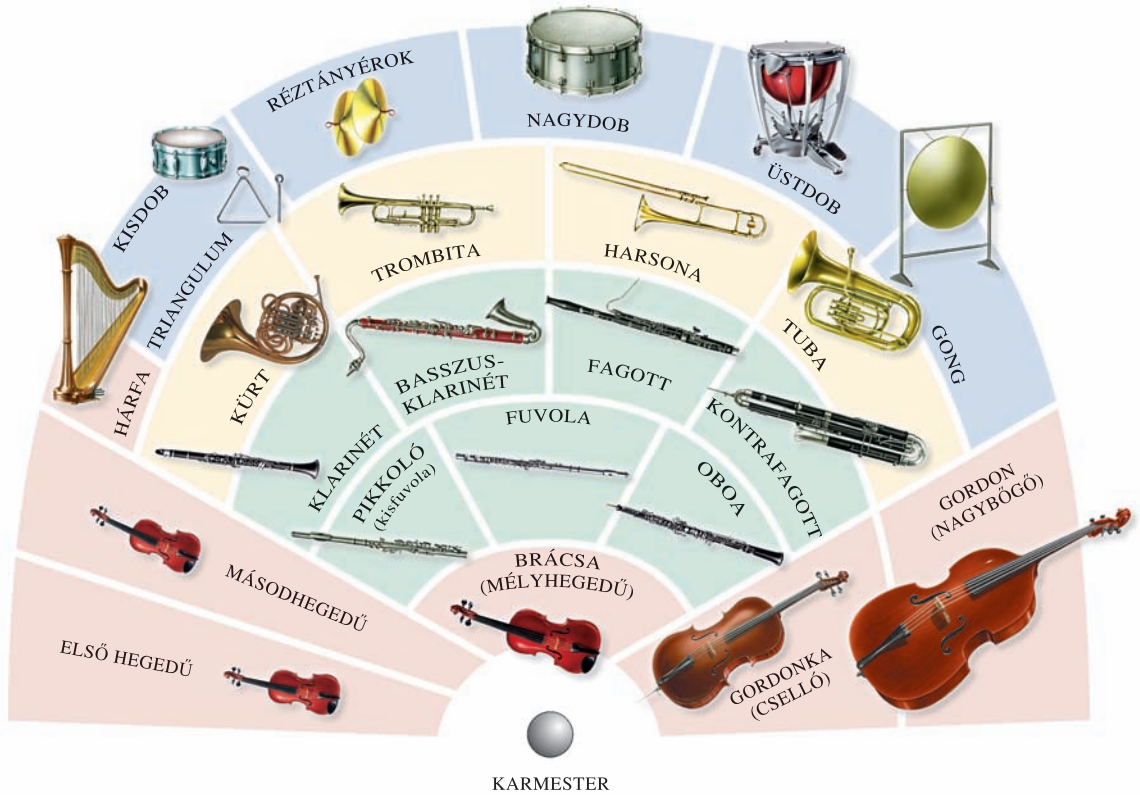
A klasszikus zene (1750–1827)	
I. Műfajok:	műdal, opera, oratórium, szonáta, versenymű, szimfónia
II. Formák:	egyszerű háromtagú forma, szonátaforma, triós forma, rondóforma, variációs forma
III. Jellemző sajátosságok:	1. arányosságra és szimmetriára való törekvés 2. szabályos építkezés 3. többtémás, homofon szerkesztés 4. érzékeny dallamvezetés, lágy dallamosság 5. szekvenciák gyakori alkalmazása 6. korabeli táncok beleolvasztása a zeneművekbe / életvidámság 7. a barokk teraszos dinamikáját felváltja a fokozatos erősítés és halkítás: crescendo < > decrescendo 8. virtuóz technikák – új művésztípus
IV. Hangszerek:	kialakul a kamarazenélés divatja (vonósnégyesek). A nagyzenekarokból kiszorul a csembaló mint akkordikus támaszték. Az új összetétel: vonósok, fa- és rézfúvósok (párosával), két különböző hangolású üstdob.
V. A koncertek helyszíne:	a templomokból, a főúri szalonokból és polgári otthonokból a nyilvános hangversenytermekbe kerül át.
VI.	Lassan megszűnik a főúri és egyházi szolgálat, a zeneszerzők egyre inkább független módon komponálhatnak.

Haydn 30 évig szolgálta az Esterházy hercegeket. Mozart 25 évesen fordított hátat a salzburgi érseknek. Beethoven végleg szakított a hagyománnyal, s független művészként alkotott és élte életét. A klasszikus zene táncos jellegéről így ír **Szabolcsi Bence** „A melódia” című munkájában.

„Sehol és soha nem emlegetik annyit a táncot, mint a XVIII. sz. emlékirataiban. Mintha a tánc öröme áthatotta volna a teljes nemesi társadalmat, mintha legfőbb fűszere lett volna annak az újszerű, fénylő és gondtalan életnek, amelyet a XVIII. sz. uralkodó világa eszményiül tűzött maga elé. Az európai rokokó új, könnyű, világos hangvétele mintha egyetlen nagy táncritmus lendületében született volna meg Párizstól Sárospatakig. Nemhiába nevezték a XVIII. századot Táncos Évszázadnak is.”

A klasszikus szimfonikus zenekar

A klasszikus szimfonikus zenekar a XVIII. század második felében alakult ki (Johann Stamitz).

Hangzercsoportok:

1. vonósok
2. fúvósok:
  - fafúvók
  - rézfúvók
3. ütősök

A zenekari hangzást az adott műnek megfelelően a felsoroltakon kívül más hangszerek is kiegészíthetik:

- zongora, harmónium, orgona;
- cseleszta, harangjáték, pergődob stb.

A fúvós hangszereket megszólaltatásuk módja szerint csoportosíthatjuk:

1. A **fafúvókat** ajak- és nyelvípával lehet megszólaltatni.
2. A **rézfúvók** a tölcseres fúvókával ellátott, rézből készült hangszerek.

A fúvós és ütőhangszerek önálló zenekart is alkothatnak.

A hangszerek rendszerezését és ismertetését megtalálod a tankönyv 140. oldalától.

A legkisebb klasszikus zenei forma a PERIÓDUS

A periódus rendszerint két egyenlő hosszúságú zenei egységből áll, amely általában 8 ütemes. Ezen belül 4-4 ütem alkot egy-egy gondolatot (frázist), amely 2 ütemes motívumokból épül fel:

1. PERIÓDUS – A				2. PERIÓDUS – B			
1. frázis		2. frázis		3. frázis		4. frázis	
kérdés / nyitás		felelet / zárás		kérdés / nyitás		felelet / zárás	
1. motívum	2. motívum	3. motívum	4. motívum	5. motívum	6. motívum	7. motívum	8. motívum

Az **első periódus** általában az V. fok (domináns) zár, amit **félzárlatnak** nevezünk. A **második periódus** az I. fok (tonika) zár, amit **egész zárlatnak** nevezünk. Két különböző periódus (A+B) egyszerű kéttagú formát alkot.

Szerenád

Závodszy Zoltán fordítása

Andante

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It consists of two periods, A and B. Period A (measures 1-4) is marked 'Andante' and ends with a half note on D4. Period B (measures 5-8) ends with a half note on D4. The lyrics are: 'Drá-ga lány-ka, ked-ve-sem, zajt ne üss a zár-ral, Lásd, a nyugtom nem le-lem, nem le-lem gi-tár-ral. Bár a rá-cson, kő-fa-lon nem hat át a lár-ma, Halkan zengve szól da-lom, mégis hozzád száll ma.' The score includes labels for 'motívum' (motif) and 'frázis' (phrase) above the notes. A large bracket on the right side groups the first two staves as '1. PERIÓDUS A' and the last two staves as '2. PERIÓDUS B'. The composer's name 'J. Haydn' is written at the end of the first staff.

J. Haydn

1. PERIÓDUS A

2. PERIÓDUS B

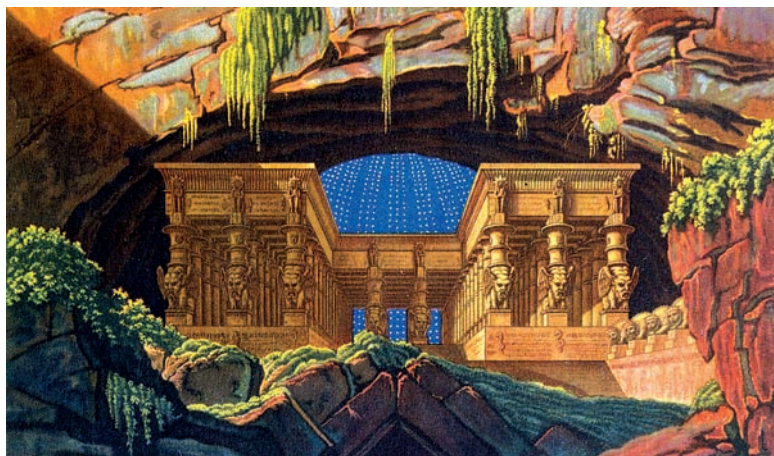
Drá-ga lány-ka, ked-ve-sem, zajt ne üss a zár-ral,
Lásd, a nyugtom nem le-lem, nem le-lem gi-tár-ral.
Bár a rá-cson, kő-fa-lon nem hat át a lár-ma,
Halkan zengve szól da-lom, mégis hozzád száll ma.

- Erdőn, hogyha fény dereng, fellegek, ha szállnak,
Mind feléd röptének lombukon az ágak.
Gyűjts világot, édesem, oly sötét e grádics,
Hallgasd meg hő énekem, még ha tiltanak is.

A klasszikus opera

A barokkban megismert komoly tárgyú opera (opera seria) kontrasztjaként megjelent a vígopera, az opera buffa. Könnyedségével rövid idő alatt a kor legkedveltebb műfajává vált.

Az olasz hatásra fejlődő XVIII. századi opera buffa jelentős szerepet juttat a népi elemeknek, a közérthető megfogalmazásnak, nyelvezetnek és a természetesebb recitatívóknak. Ennek az új típusú műfajnak a legkiemelkedőbb reprezentánsai Paisiello, Salieri, Cimarosa és Porpora (a teljesség igénye nélkül), akiket a zene történetében Mozart elődeiként tartunk számon. Mozart színpadi művei (25) külön-külön operatípusokat képviselnek a mester sajátosan egyéni és művészi kifejezés-módjából adódóan. Napjainkban a száz leggyakrabban játszott opera sorában:

A Varázsfuvola díszletterve

1. *Varázsfuvola*,
2. *Figaro házassága*,
5. *Szöktetés a szerájból*,
8. *Don Giovanni*,
10. *Così fan tutte*,
53. *Idomeneo*,
54. *Titusz kegyelme*.

Így Mozartot operái – Verdi mellett – a világ leggyakrabban játszott és legsikeresebb operaszerzőjévé avatták.

„Kimondhatatlanul vágyom operát írni. Számomra az opera az első.”
Wolfgang Amadeus Mozart

W. A. Mozart: Varázsfuvola

Visszaemlékezés

Papageno:

Andante

W. A. Mozart

Az er - dőt jár - va sí - po - lok, így él - ni hej, de víg do - log,
a fűz - fa - síp - ról is - mer meg a fér - fi, nő s a kis - gyermek.

Mit tudsz a műfajáról? Ki a szövegírója? Nevezd meg a szereplőket, hangszíniük és jellemük alapján! Elevenítsd fel a mű szereplőinek történetét, közbeiktatva énekelj el a már ismert zenei idézeteket!

Monostatos szolgái (férfikar):

Mily szép ez, mily tisztá, mily égi cso-
da! Lala - la la - la la - lala - la - la - la - la.

Papageno:

Andante

Egy tűz-ről pattant lány - ka, ki hetyke, für - ge, friss!
Vagy bán - ná azt a ká - nya, ha asszony vol - na is.
Ha asszony vol - na is, ha asz - szony vol - na is!

Papageno - Markus Werba,
Papagena - Martina Jankova
a Salzburgi Ünnepi Játékok próbáján (2005)

Sarastro hívei (a kórus):

Adagio

Győz-tetek, üdv nék - tek. Győz-tetek, üdv nék - tek, a bű-nök fe-llett.

Mozart „játékának” elektronikus változatát elérheted a www.hangszereszene.hu/mozart címen.

Fejezetek

A dalok betűrendes mutatója

I. Ünnepek, ünnepélyek

A magyarokhoz – <i>Kodály-Berzsenyi</i>	9	Asszonyok, lányok – <i>W. A. Mozart</i>	121
Bécs várostól – <i>katonadal</i>	8	Ave maris stella (részlet) – <i>Esterházy Pál</i>	85
Himnusz – <i>Erkel-Kölcsey</i>	5	Az erdőt járva sípolok – <i>W. A. Mozart</i>	116
Kun verbunk – <i>katonadal</i>	8	Bakororo aroe, aroe – <i>közép-brazil ének</i>	35
Nemzeti dal – <i>Egressy-Petőfi</i>	7	Bármilyen, ha sérti (részlet) – <i>W. A. Mozart</i>	123
Szózat – <i>Egressy-Vörösmarty</i>	6	Bátya, bátya – <i>Pominóczky dallama</i>	58

II. A magyar népzene

Aj, sirass, édesanyám – <i>magyar népdal</i>	29	Dies irae, dies illa – <i>gregorián ének</i>	40
Apámért s anyámért – <i>magyar népdal</i>	26	Egervár viadaljáról való ének – <i>Tinódi L. S.</i> ..	60
Bujdosik az elmém – <i>magyar népdal</i>	25	Egykedvűség – <i>J. Haydn</i>	94
Bús a kis gerlice madár – <i>magyar népdal</i>	29	Egy tűzről pattant lányka – <i>W. A. Mozart</i>	117
Elszaladt a lovam – <i>magyar népdal</i>	11	Eljött a szép tavasz – <i>korál</i>	71
Ez a gőzös – <i>magyar népdal</i>	22	Embermilliók (részlet) – <i>L. v. Beethoven</i>	130
Feljött már az esthajnali csillag – <i>magyar nd.</i>	19	Évszakköszöntő – <i>Josquin des Prés</i>	51
Halálra hurcolt menyasszony – <i>magyar nd.</i> ...	33	Fel dalra! – <i>G. P. da Palestrina</i>	53
Hej, rozmaring, rozmaring – <i>magyar népdal</i> ..	23	Forte és piano – <i>L. v. Beethoven</i>	127
Jaj, édesapám, édesanyám – <i>magyar népdal</i> ...	28	Fúj, süvölt a Mátra szele – <i>magyar népdal</i>	46
Kemény kősziklának – <i>magyar népdal</i>	26	Gloria Patri et Filio – <i>gregorián zsoltár</i>	49
Kolozsváros olyan város – <i>magyar népdal</i>	15	Gregorián himnusz – <i>gregorián ének</i>	41
Körösfői kertek alatt – <i>magyar népdal</i>	27	Ha köd lepi be a tájat – <i>J. S. Bach</i>	76
Lement a nap – <i>magyar népdal</i>	20	Halotti Beszéd – <i>recitáló ének</i>	48
Madárka, madárka – <i>magyar népdal</i>	16	Hanna cavatinája – <i>J. Haydn</i>	105
Megrakják a tüzet – <i>magyar népdal</i>	13	Harangvirág – <i>kínai népdal</i>	36
Menyasszonybúcsúzó – <i>finn kalevala</i>	12	Hej, Ilona, Ilona – <i>horvát népdal</i>	93
Nagy udvara van a holdnak – <i>magyar népdal</i>	31	Himnusz Szent Cecíliához – <i>Szegedi S. I.</i>	34
Repülj madár, repülj – <i>magyar népdal</i>	21	Hogyha tán, gróf uram – <i>W. A. Mozart</i>	119
Szánkón viszik a menyasszony ágyát – <i>m. nd.</i>	30	Isten, hazánkért térdelünk elődbe – <i>történelmi é.</i>	47
Szivárvány havasán – <i>magyar népdal</i>	27	Jöjj, hallgasd – <i>J. S. Bach-Lukin László</i>	64
Szomorú fűzfának – <i>magyar népdal</i>	17	Jubilate Deo – <i>M. Praetorius</i>	52
Tölgyes bucka tövibe – <i>szlovák népdal</i>	18	Karfantázia – <i>L. v. Beethoven</i>	135
Túlsó soron esik az eső – <i>magyar népdal</i>	24	Kifeküdtem én a magas tetőre – <i>erdélyi nd.</i> ...	60

III. A zene története

A fonó lányka – <i>W. A. Mozart</i>	109	Kyrie – <i>mise ének</i>	42
A távoli kedveshez – <i>L. v. Beethoven</i>	127	Lacrymosa – <i>W. A. Mozart</i>	125
A visszhang (részlet) – <i>O. Lassus</i>	57	La Folia – <i>A. Corelli</i>	67
Alleluja	40	Magos kősziklának – <i>virágének-Ballasi B.</i>	61
		Megváltónk nekünk (részlet)	49
		Máté-passió (részlet) – <i>J. S. Bach</i>	75
		Mily szép ez (részlet) – <i>W. A. Mozart</i>	117

Most pedig vége a szép időknék – <i>W. A. M.</i> ..	120	Te szép hazám – Szeretlek – <i>L. v. B.</i>	134
Ne oly megvetően (részlet) – <i>W. A. Mozart</i>	123	Ti magyarok – <i>Tinódi Lantos Sebestyén</i>	60
Nem minket illet – <i>W. Byrd</i>	52	Vígan, vígan – <i>J. Haydn</i>	104
Nosza hajdú – <i>erdélyi hajdútánc</i>	63		
Nyár – kánon – <i>J. of Fornsete</i>	44		
Nyári ének – <i>Moniot d' Arras</i>	43		
Ó, az lesz a (részlet) – <i>W. A. Mozart</i>	122	IV. Dalgyűjtemény	
Óda – <i>Pindaros</i>	38	Áldunk, Jézusunk – <i>D. Buxtehude</i>	154
Óh, angyal – <i>W. A. Mozart</i>	122	Az utcán – <i>Szörényi – Bródy</i>	162
Óh, rá se halgass (részlet) – <i>W. A. Mozart</i>	123	Azért vannak a jó barátok –	
Oly csoda vár (részlet) – <i>W. A. Mozart</i>	123	<i>Máté P. – S. Nagy I.</i>	167
Ómagyar Mária-síralom – <i>középkori dallam</i> ...	48	Biztató intelem – <i>G. P. Palestrina</i>	152
Omnipotens (részlet) – <i>Leonimus</i>	44	Bona nox – <i>W. A. Mozart</i>	158
Orfeo canzonettája – <i>C. Monteverdi</i>	66	Gyöngyhajú lány – <i>Presser – Adamis</i>	163
Ó, Uram, vigye angyalod – <i>korál</i>	65	Ha én rózsá volnék – <i>Bródy János</i>	161
Örömóda – <i>L. v. Beethoven</i>	136	Hadd hallom – <i>L. v. Beethoven</i>	160
Pásztor, pásztor (részlet) – <i>H. Purcell</i>	68	Halleluja, ma nagy nap van – <i>G. F. Händel</i>	157
Salvator noster (részlet)	49	Hűbelebalázs – <i>L. v. Beethoven</i>	160
Simon gazda áriája – <i>J. Haydn</i>	103	Igen vagy nem? – <i>J. Haydn</i>	158
Síralom adaték – <i>Tinódi Lantos Sebestyén</i>	59	Karácsonyfa – <i>J. S. Bach</i>	157
Sokféle részögösről – <i>Tinódi Lantos S.</i>	58	Kék tiszta szerelem – <i>W. A. Mozart</i>	159
Szeikilosz sírverse – <i>görög ének</i>	39	Mama, kérlek – <i>Bródy János</i>	165
Szép hársfalomb – <i>G. F. Händel</i>	78	Most múlik pontosan – <i>Kiss Tibor</i>	168
Szép nyári reggel – <i>J. Haydn</i>	97	Ne várd a májust – <i>Bródy János</i>	164
Szerelmi panasz – <i>O. Lassus</i>	55	Névjegy – <i>O. Lassus</i>	151
Szerenád – <i>J. Haydn</i>	91	Táncoljunk vígan – <i>G. Ph. Telemann</i>	156
Tavaszköszöntő – <i>ismeretlen szerző</i>	45	Várj, míg felkel majd a nap – <i>Lerch – Demjén</i> .	166
Térj meg már bújdosásidból – <i>kuruc dallam</i> ..	84	Véget ér a nap – <i>H. Purcell</i>	155